כל גליון מתיקות הדף היומי שאתה רואה, מושקע בו בס"ד דמים תרתי משמע
נגע בלבך דבר היוקר, סיפור של צדיק טלטל אותך, ורוצה ליזכות ליטול חלק בהמשך הגליונות, להצלחה, לרפואה, לישועה, לע"נ
צור קשר 0548470661

מתיקות הדף היומי

גליון שלח
פרשת ויצא
יא - יז כסלו תשפ"ז
ערכין ד - י

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג **אברהם ישעיהו קובלסקי** שליט"א

סיפור נורא מרבינו הגדול בעל החפץ חיים זצוק"ל

טעם נפלא למה גם ספרי מתים נפתחים בראש השנה

סיפר אחד מתלמידי ישיבת קמניץ בירושלים: בעירנו 'ברזר' השוכנת בין ברנוביץ לבריסק, התגוררה משפחתו של הבחור החשוב רבי נתן מישקוביץ ז"ל, שזכה להיות המשמש בקודש אצל מרן הכהן הגדול מאחיו רבינו החפץ חיים זצוק"ל בראדין בימי קנקנתו, ואף זכה לישן בלילות באותו חדר של רבינו החפץ חיים, כשהוא עומד הכן לשרתו בכל המצטרך. פעם כאשר חזר הבחור רבי נתן ז"ל לבית הוריו בימי בין הזמנים, שח לי את העובדא דלהלן, וכך זכיתי לשמוע את הסיפור מ'כלי ראשון', מבעל המעשה ממש. ומעשה שהיה כך היה:

פעם באחד הלילות שלפני יום הדין ראש השנה, התעוררתי משנתי לשמע קולות רחש בחדר, והנה אני מבחין איך שרבינו החפץ חיים יורד ממיטתו, ומתחיל להתלבש לבדו למרות זקנותו המופלגת. כמובן שרציתי לקפוץ מיד מן המיטה ולסייע לרבינו, אך היות שזה היה בשעה כה מוקדמת לפנות בוקר, חשבתי שבדווקא לא קרא לי מרן החפץ חיים, כי לא רצה בשום אופן לעורר אותי משנתי בשעה כזאת. ולכן הסתובבתי לצד השני, ועשיתי את עצמי כאילו אני ישן.

אולם רבינו החפץ חיים כנראה הבחין שאני לא ישן, וניגש לעבר מיטתי וקרא אלי, "רבי נתן, האם אתה ישן". עניתי את האמת, שאינני ישן. אמר לי רבינו, 'אם לא ישנים – בוא ללמוד'. קמתי תיכף ממיטתי, התלבשתי, העליתי את האור במנורה שעל השולחן, והתחלנו ללמוד, כשבחוץ עדיין שוררת החשיכה שלפני עלות השחר.

> להקריא בקול ובמתיקות לשון הגמרא

מרן החפץ חיים נטל מסכת ערכין, פתח אותה בדף הנלמד השבוע במסגרת הדף היומי (דף י:), והחל להקריא בקול ובמתיקות לשון הגמרא: "**דאמר רבי אבהו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים. אמר להן, אפשר מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו, וישראל אומרים שירה לפני**".

רבינו החפץ חיים שתק כמה רגעים, ולאחר מכן שאל: יש להבין לשון הגמרא, שבימי ראש השנה ויום הכיפורים, "**ספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו**". בשלמא '**ספרי חיים**' מובן שפיר למה פותחים אותם, כי הוא יום הדין לדון את החיים, מי יזכה להמשיך לחיות בשנה החדשה. אך לשם מה נפתחים גם '**ספרי מתים**', הרי הם כבר מתו, ומה שייך לדון אותם מחדש בראש השנה.

אלא התירוץ הוא כך – הסביר לי רבינו החפץ חיים: ישנם מצוות שבשעת קיומם אין הם נחשבים בעינינו בין המצוות הגדולות, אך באמת דווקא המצוות ההם משאירים לנו פירות ופירי פירות למשך שנים רבות. מצות חינוך למשל, היא מצוה שנושאת פירות תמיד, מחנכים את הנער בקטנותו ללכת בדרך הטוב והישר, ועל פי חינוך טהור זה, הוא מתנהג כך כל ימיו, ומלמד לבניו ונכדיו וניניו ללכת גם כן בדרך זו, ונמצא שכל זה נזקף לזכות המחנך הראשון.

רבינו הוסיף להמחיש לי את הדברים. אדם לוקח נער יתום עזוב, ואוספו לתוך ביתו, ומגדלו ומחנכו לתורה ומצוות. בהגיע זמנו, נושא היתום אשה ומקים משפחה שלימה, ואת כל בני משפחתו הוא מגדל בדרך התורה כמו שחונך על ידי איש מיטיבו שהכניסו לביתו, זהו ה'פירות' שזוכה אותו איש חסד לקבל. ואחר כך לפעמים במשך הזמן פותח היתום הזה ישיבה, שבה לומדים מאתיים בחורים, וכל כמה שנים יוצאים הבחורים ונכנסים מאות בחורים חדשים לישיבה. זהו ה'פירי פירות' שאותו איש חסד זוכה לקבל, כי יש לו חלק בכל התורה שלומדים מאות הבחורים הללו – תלמידי וחניכי היתום אותו אסף לביתו.

תתאר לעצמך – הוסיף לי מרן החפץ חיים, כמה שכר גדול ונשגב כבר קיבל רבינו הרמב"ם זצוק"ל עד היום, על מה שבמשך כל הדורות עסקו ופלפלו בדבריו הקדושים רבבות עמך בית ישראל, וכמה שכר מופלג יוסיפו ליתן בראש השנה הזאת לבד לרבינו הרמב"ם, כ'פירי פירות' על הספרים הקדושים שחיבר לפני המון שנים.

ועתה יובן שפיר דברי הגמרא, לכן מוציאים גם '**ספרי מתים**' בימי הדין של ראש השנה ויום הכיפורים, כדי לדון כמה שכר התוסף להם בשנה זו, כ'פירי פירות' על מעשיהם הטובים וספריהם הקדושים שעשו בחייהם. והוא הדין להיפך, כאשר אחד עשה עבירה שנושאת פירות לדורי דורות, כגון שחיבר ספרי מינות רחמנא ליצלן, מוסיפים כל שנה ביום הדין לחשבון עבירותיו, את פירי הפירות שהתוספו לו השנה על ידי השפעתו הרעה בימי חייו.

ומידה טובה מרובה חמש מאות פעמים, ולכן צריכים להיזהר לנצל כל רגע מימי חיינו להרבצת תורה ויראה, כי לא נקבל רק שכר נצחי על עצם מעשינו הטובים, רק בכל שנה ושנה עוד יוסיפו לנו כהנה וכהנה שכר גדול ונצחי של פירי פירות, על מה שבזכותנו התעוררו המון אנשים בעולם הזה לתורה ויראה במשך השנה.

אלה היו דברי רבינו החפץ חיים זצוק"ל באחד הלילות שלפני יום ראש השנה, למשמשו הנאמן. ומזה אנו יכולים אנו בעצמינו להתבונן ולעשות חשבון כמה שכר עצום של פירי פירות מוסיפים בשמים בכל שנה לרבינו מרן החפץ חיים זצוק"ל. שהרי מדי יום ביומו, ובכל שעה ושעה, לומדים רבבות עמך בית ישראל את ספריו הקדושים, 'משנה ברורה', 'חפץ חיים' ועוד ועוד.

וכן מעצם דבריו הקדושים האלו אנו מתעוררים גם כן עד עצם היום הזה, עד כמה יש לנו באמת לנצל כל רגע ורגע מימי חיינו, לתורה ולמצוות ולעבודת ה', ולכתיבת חידושי תורה, כי אי אפשר לשער כלל עד כמה יהיה גודל שכרנו על כל זה לנצח נצחים, אמן.

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע בנו של הרבי הקדוש רבי דוד משה מטשורטקוב נסתלק י"ג כסלו
(תרצ"ד)

עד מלחמת העולם הראשונה, ניהל רבינו הקדוש זצוק"ל את חצר קדשו בעיר טשורטקוב. אך כשפרצה המלחמה הנוראה, ברח ביחד עם שאר האדמורי"ם לבית רוז'ין זי"ע, לווינה. ביתו ובית מדרשו של רבינו בווינה, הפך מיד לכתובת המרכזית והאבן השואבת ליהודי ווינה, ובעיקר לפליטים מגליציה שנמלטו בימי המלחמה לווינה.

אחת מפעולותיו העיקריות של רבינו באותם ימי מלחמה קשים היה, מתן עצות ומחסה וסיוע ליהודים שהשתמטו מללכת לצבא. הרבה מהם הסתתרו בקלויז של רבינו, וניזונו על שולחנו של רבינו. דבר זה גרם להלשנה חמורה על רבינו בפני השלטונות, והיווה סכנה גדולה עבורו מדין מרידה במלכות, ורק בדרך נס ורוח הקודש ניצל רבינו מן הסכנה החמורה שריחפה עליו, ומעשה שהיה כך היה:

ביום מן הימים נכנס יהודי זקן לפני רבינו, והתייפח בבכי מר, וסיפר שבנו יחידו קיבל צו גיוס לצבא, ועליו לצאת מיד לחזית, ועל כן הוא מבקש שהרבי יעזור לו להסתיר את בנו בצל קורתו, ובכך יציל את כל המשפחה מאסון גדול. רבינו הקשיב לדבריו, וביקש ממנו שיחזור לספר לו הכל פעם שניה. היהודי חזר וסיפר שוב כל הענין, ורבינו ציווה עליו לספר שוב פעם שלישית רביעית חמישית ושישית.

עד שבסוף נעמד רבינו על רגליו ונזף ביהודי קשות, מה זה עולה על דעתך שאתן לך עצה כיצד להתחמק מן הצבא, הרי 'דינא דמלכותא דינא', כל יהודי חייב לצאת למלחמה בעד המלכות, ופקד עליו שיעזוב מיד את חדרו. חפוי ראש יצא היהודי את חדרו של הרבי.

כעבור כמה שבועות מאותו סיפור שכבר כמעט נשכח לגמרי. התקבל לפתע בבית רבינו אות הצטיינות גבוה ממינסטריון המלחמה, בעד גודל נאמנותו למדינה. ביחד עם זה צורף מכתב, בו הודיעו לרבינו הנימוק למה שלחו לו את האות הצטיינות. כי לפני זמן מה התקבל עליו הלשנה חמורה שהרבה עריקים מסתתרים אצלו, והרבי מייעץ להם כיצד להתחמק מן החזית. ועל כן שלחו אליו מרגל בדמות יהודי זקן, על מנת לתהות על קנקנו. ואז נודע להם שכל ההלשנה לא היה כי אם עלילת שווא, ואדרבה, הרבי נזף ביהודי, וחייב אותו להתייצב לחזית המלחמה.

כאשר רבינו שמע איך שכולם מתלחשים על המופת הגדול. הסביר רבינו בגדל ענוותנותו, שאין כאן שום מופת, רק כך היה המעשה. כאשר אותו יהודי זקן פרץ בזעקות שבר, הבחנתי מיד שאין זעקתו יוצאת באמת מן הלב, ועל כן ציוויתי עליו לחזור ולספר את סיפורו שוב ושוב, כי 'בכי מעושה' קשה להשמיע שוב ושוב. וכך הוברר אצלי הדבר בוודאות שאכן 'מתחזה' הוא, ולכן גירשתי אותו מלפני בבושת פנים.

המשך נועם שיח עם הרה"צ רבי יעקב מרדכי טווערסקי שליט"א רבה של קהילת טשערנאביל אלעד ובן זקוניו של הרה"ק רבי משולם זוסיא מטשערנאביל זצוק"ל

~ חלק שלישי ואחרון - המשך מגליון של"ז ~

הרב קובלסקי: ברצוני לשמוע עוד על התקשרותו של אביכם הרבי זצוק"ל אל מרן הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: אאדמו"ר זצוק"ל הסתופף אצל הרבה צדיקים, אך 'חסיד' הוא היה של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא.

הרב קובלסקי: שמעתי מאחד האדמורי"ם בדורינו שליט"א, שאביכם הרבי זצוק"ל כיבד כל כך בחייו את אחיכם הגדול כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, הסיבה לזה הוא, מפני שזכה להסתופף הרבה בצילו של הרה"ק מבעלזא זצוק"ל.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: לא שמעתי על זה אף פעם. דבר אחד ידוע בענין זה, שהרה"ק מבעלזא הושיט לו את ידו הקדושה בלי מטפחת, למרות שעוד היה ילד לפני הבר מצוה, וזה היה אכן חידוש עצום.

הרב קובלסקי: במשך כמה שנים הסתובב אחיכם מרן הרבי שליט"א אצל הרה"ק מבעלזא זצוק"ל?

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: בשנת תשי"ז בהסתלקותו של הרה"ק מבעלזא זצוק"ל, כבר היה אחי הרבי שליט"א בן חמש עשרה שנים.

הרב קובלסקי: נמצא שהוא עוד הספיק הרבה אפילו בשנות בחרותו.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: אכן.

הרב קובלסקי: האם יצאו ספרים על אביכם הרבי זצוק"ל?

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: יצא ספר אחד של דברי תורה.

הרב קובלסקי: איך נקרא הספר?

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: 'צור צדיק'.

*

הרב קובלסקי: צדיקים אמרו שכל אחד צריך שיהיה לו רבי בעולם הזה, ורבי בעולם העליון, ולכן ברצוני לשאול מהו הדרך הייחודי של צדיקי בית טשערנאביל זי"ע.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: אני לא יודע מה להגיד, כי אני בעצמי שאלתי פעם שאלה כזו לאבי, והוא הקפיד עלי קצת, ולא הבין מהו השאלה בזה, צריכים ללמוד ולקיים כל מה שכתוב בספריהם הקדושים.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: בענין מה ששאלתם מקודם איזה עבודה ראו בעיקר אצל אאדמו"ר זצוק"ל, אפשר להוסיף לזה גם 'שבת קודש', כי ראו אצלו עבודה גדולה בכל שבת במשך כל השנים. כי כאמור הוא היה 'מאור עינים חי', והיות שהמאור עינים מדבר הרבה על שבת, לכן היו יכולים לראות בחוש איך אאדמו"ר זצוק"ל בוער מאד בקדושת השבת.

כאשר אאדמו"ר זצוק"ל ישב לפעמים לבדו בביתו בשבת קודש, למשל בסעודה בשבת בבוקר, כאשר רק אני ועוד כמה יחידים היו שם, ראו שכל כולו בוער בקדושת השבת, והיה שר ומפזם לעצמו כל הזמן, "שבת קודש", "שבת קודש".

אאדמו"ר זצוק"ל היה אומר בשם זקנו מרן הרבי הקדוש רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע, שפעם הגיע אליו צדיק אחד וביקש לקבל סמיכה להנהיג באדמו"רות, ושאל אותו מהו הדרך בזה. והשיב לו זקני, שכל פעם כאשר יהודי מגיע אליו עם צרה, ירגיש כאילו הצרה הוא אצלו ממש.

אצל אאדמו"ר זצוק"ל היו רואים את זה בחוש, בכל פעם שהזכירו לפניו בשורה טובה של שמחות, הוא היה פשוט מלא שמחה. וכן להיפך, כאשר הזכירו לפניו צרות, הוא היה ממש מלא צער כאילו הוא עצמו בעל הצרה. אני זוכר שפעם הגיע אליו יהודי שנקלע לצרה גדולה, ואאדמו"ר זצוק"ל ממש לא היה יכול להירגע מרוב צער, כל כמה דקות לקח שוב את ספר התהלים, וכאמור, כמה פעמים אמר כל ספר התהלים למען ישועתם של יהודים שהגיעו אליו להזכיר את עצמם בעת צרתם, ובכוח זה פעל עבורם ישועות אפילו למעלה מדרך הטבע.

הרב קובלסקי: כל בניית הבנין ברחוב ראב"ד בבני ברק, הוא לכאורה שלא כדרך הטבע.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: למה?

הרב קובלסקי: כי כמה חסידי טשערנאביל כבר היו אז בשעתו, שהיו יכולים לסייע אותו בממון.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: כבר הזכרנו שאאדמו"ר זצוק"ל היה חי תמיד באמונה ובטחון באופן חזק מאד. אז בשעת בניית הבנין הוא ראינו אז בחוש, ומעשה שהיה כך היה: פעם נסע במיוחד לחוץ לארץ כדי להתרים ממון לטובת הבנין, ואכן כמה נדיבים שלחו לו כסף לארץ ישראל. וכאשר הרגיש בזה הקבלן היהודי, הוא לקח לעצמו את כל הכסף וברח...

כאשר אאדמו"ר זצוק"ל חזר סוף סוף לביתו, פחדו לספר לו את הסיפור הנורא, כי חששו שזה יגרום לו צער ועגמת נפש שאין לשער, שהרי נמצא שכל מטרת נסיעתו לחוץ לארץ ירד לטמיון רחמנא ליצלן. עד שבסוף סיפרו לו את זה, ואז ראו ביותר עד כמה הוא חי באמונה ובטחון עד אין לשער.

וכך אמר מיד לאחר ששמע את הבשורה הקשה: דוד המלך כבר אומר בספר תהלים (לז, כג) 'מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ'. כלומר, אדם נוסע לכאן ולשם, וחושב שהוא יודע ברור מהו סיבת נסיעתו כדי לאסוף תרומות וכדומה. אך באמת אין זה כך, רק כל נסיעתו הוא, מפני שכך נגזר עליו מלמעלה שעליו לנסוע למקום ההוא דווקא – 'מה' מצעדי גבר כוננו'. וכך גם עכשיו, אכן אני נסעתי לחו"ל עם מטרה לאסוף תרומות לטובת הבית מדרש, אך כאשר עכשיו מתברר שמטרה זו לא יצא לפועל, סימן הוא שהיה כאן מטרה אחרת לגמרי בכל הנסיעה הזאת – 'מה' מצעדי גבר כוננו'.

סיפור נורא ומרטיט. וכך הוא היה חי תמיד עם הקב"ה, זהו מה שהקב"ה רוצה שאני אעשה, וזהו מה שאני אכן עושה.

הרב קובלסקי: אביכם הרבי זצוק"ל זכה להקים דור מפואר מאד. יעזור השי"ת, שהרב שליט"א יהיה בריא וחזק, וזכותו של אביכם הקדוש זצוק"ל יגן עליכם ועל כל כלל ישראל.

הרה"צ רבי יעקב מרדכי: אמן.

מאוצרות הפרשה

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח,י). פירש רש"י, כל זמן שהצדיק בעיר הוא הודה כו'. דקשה לרש"י, למה כתוב **'וילך'** חרנה, הוה ליה לכתוב **'וירד'** חרנה, כפירושו בכמה מקומות (דברים א, כה ועוד) דההולך מארץ ישראל לחוץ לארץ כתיב **'וירד'**, מפני שארץ ישראל גבוה מחוץ לארץ.

אמנם עיקר הכוונה הוא שארץ ישראל גבוה ברוחניות הקדושה מחוץ לארץ, ולכן כשאחד יוצא מארץ ישראל כתיב 'וירד'. מה שאין כן ביציאת הצדיק כיעקב אבינו ע"ה, הגם שיצא מבאר שבע, מכל מקום פנה הודו, פירוש ההוד פנה והלך עמו, וקדושת ארץ ישראל הלכה עמו, דהוא ההוד, ולכן כתיב **'וילך'** חרנה ולא **'וירד'**, כי יעקב עצמו לא ירד כלל.

(קדושת לוי, ויצא)

נקודה למחשבה:

וישכב במקום ההוא וגו' ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כח, יא–טז). הנה בכל אותן י"ד שנים שהיה נטמן בבית המדרש של שם ועבר, לא שכב יעקב רק היה לומד ועבד את ה' יתברך בלימודו, ולא היה יודע שגם בשינה אפשר לעבוד את ה' יתברך. אך עתה כאשר בא אל המקום ההוא וישכב ויחלום וגו', אז ראה אשר בשינה גם כן יש יכולת לעבוד את ה' יתברך. וזהו **ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה**, פירוש, רואה אנכי היום **שיש ה'** גם בשינה ויכולים לעבוד את עבודת הקודש בשינה, **ואנכי לא ידעתי** מזה עד הנה.

(אוהב ישראל ליקוטים חדשים ויצא)

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661